

УДК: 330.142.26

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

*Петренко В.С. – к.е.н., старший викладач,
Архіпова Т.А. – магістр, Херсонський державний університет*

В статті розглянуті теоретичні основи управління оборотним капіталом його ефективність та вплив на виробничі процеси підприємства. Узагальнено стратегію і тактику управління оборотним капіталом підприємств.

Ключові слова: управління, оборотний капітал, фінансовий стан, стратегії управління.

Петренко В.С., Архіпова Т.А. Эффективность управления оборотным капиталом

В статье рассмотрены теоретические основы управления оборотным капиталом его эффективность и влияние на производственные процессы предприятия. Обзор стратегии и тактику управления оборотным капиталом предприятий.

Ключевые слова: управление, оборотной капитал, финансовое состояние, стратегии управления.

Petrenko V.S., Archipova T.A. The efficiency of working capital management

The article considers theoretical bases of working capital management efficiency and its impact on production processes. It provides an overview of strategy and tactics of working capital management in companies.

Keywords: management, working capital, financial position, management strategy.

Постановка проблеми. Ефективне фінансове управління має вагоме значення, особливо в умовах економічної нестабільності становлення ринкових відносин. Основою підприємства є його фінансова база, яка в кінцевому рахунку залежить від належного фінансування оборотного капіталу. Оборотний капітал представляє собою життєздатну силу діяльності підприємства, підтримку його безперебійного дієвого функціонування, а управління оборотним капіталом полягає в утриманні рівноваги між прибутковістю і ризиком. Від ефективного управління оборотним капіталом залежить рентабельність, ліквідність та конкурентоспроможність підприємства. Адекватність оборотного капіталу підприємства забезпечує йому здатність до дієвого конкурентоспроможного функціонування та можливість вистояти у кризові часи.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідження теорії та сутності управління оборотним капіталом розглядаються у наукових працях вітчизняних і зарубіжних науковців: І. Балабанової, І. Бланка, О. Василика, І. Зятковського, Н. Измайлової, А. Карбовника, В. Ковальчук, А. Мазаракі, В. Маргасової, М. Мартюшевої, А. Поддєрьогіна, Р. Сайфуліна, Р. Слав'юка, В. Столярова, Є. Стоянової, О. Терещенко, Є. Хелферта, А. Шеремета та інших.

Постановка завдання. Робота спрямована на узагальнення теорії, стратегії та тактики управління оборотним капіталом підприємств та дослідження оцінки його впливу на фінансовий стан підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оборотний капітал є частиною загального капіталу, використовуваного компанією і часто визначається як різниця між короткостроковими зобов'язаннями і короткостроковими активами. З практичної точки зору, це грошові кошти, необхідні для запуску щоденних,

щотижневих та щомісячних операцій бізнесу. В свою чергу управління оборотним капіталом виступає, як процес управління короткострокових активів і зобов'язань таким чином, що фірма має достатню ліквідність для виконання своїх операцій миттєво. Компоненти і детермінанти оборотного капіталу наведені в таблиці 1, 2.

Таблиця 1 – Складові оборотного капіталу

Оборотний капітал	
Робочий капітал	Сировинний матеріал
	Інвентар в роботі
	Закінчений продукт
Дебіторська заборгованість	Заборгованість клієнтам
	Не погашені платіжні доручення перед поставальниками
Інші оборотні активи	Витрати майбутніх періодів
	операційний грошовий
Кредиторська заборгованість	Заборгованість поставальникам
	Не погашені платіжні доручення перед клієнтами
Інші короткострокові зобов'язання	Короткострокові борги
	Нараховані витрати
Оборотний капітал = робочий капітал + дебіторська заборгованість – інші оборотні активи – кредиторська заборгованість – інші короткострокові зобов'язання	

Ефективність управління оборотним капіталом може бути виміряна за допомогою різних методів і співвідношень. Фінансові аналітики, як правило, порівнюють робочий цикл капіталу та інших робочих нормативів достатності капіталу по відношенню до галузевих орієнтирів або через колег офісу компанії. Найбільш часто використовувані коефіцієнти і заходи є коефіцієнт поточної ліквідності, дні неоплачених продажів, дні інвентаризації видатні і дні кредиторської заборгованості в зверненні.

Ліквідність, часто низька в малому підприємстві, через масштаб своїх операцій і інвестицій оборотного капіталу є її гальмом. Більшість малих підприємств не в змозі фінансувати робочий цикл з рахунку кредиторської заборгованості, тому вони повинні покладатися на грошові кошти, такі як: отримання дотації держави або, в деяких випадках, грошові ін'єкції від їх власника. Ефективне управління оборотного капіталу дозволяє виробництву працювати ефективно і потенційно вивільнити деяку готівку, яку можна було б використовувати для погашення боргу або інвестувати в прибутковий проект.

Таблиця 2 – Детермінанти оборотного капіталу[4]

Детермінанти оборотного капіталу	
Внутрішні	Зовнішні
Вид діяльності підприємства	Конкурентна сфера
Розмір підприємства	Оновлення технологій
Операційна ефективність	Сезонні коливання
Фірмова виробнича політика	Оподаткування
Фірмова кредитна політика	Зміни рівня цін
Доступність кредиту	
Зростання виробництва	
Прибуток підприємства	
Дивідендна політика	

Оборотний капітал є життєво важливою частиною підприємства і може забезпечити такі переваги для бізнесу:

1. Більш висока віддача на капітал – фірми з більш низьким рівнем оборотного капіталу буде розмішувати більш високу прибутковість на вкладений капітал, так акціонери отримують вигоду від більш високої прибутковості за гривню, вкладену в бізнесі.

2. Поліпшення кредитоспроможності і платоспроможності – можливість задоволення короткострокових зобов'язань є попередньою умовою довгострокової платоспроможності і часто є хорошим показником кредитного ризику контрагента [3]. Адекватне управління оборотного капіталу дозволить підприємству платити вчасно більшість своїх короткострокових зобов'язань, які можуть включати в себе сировину, заробітну плату, а також інші операційні витрати.

3. Більш висока рентабельність – згідно з результатами дослідження, проведеного «Tauringana» та «Adjarong Afrifa», управління рахунків кредиторської та дебіторської заборгованості є важливим фактором рентабельності малого бізнесу[4].

4. Більш висока ліквідність – велика кількість готівки може бути пов'язаний оборотного капіталу, тому компанія, що управляє його ефективно може отримати вигоду з додаткової ліквідності і бути менш залежною від зовнішнього фінансування. Це особливо важливо для малих підприємств, оскільки вони, як правило, мають обмежений доступ до зовнішніх джерел фінансування. Крім того, малі підприємства часто оплачують свої рахунки готівкою за рахунок прибутку, а ефективне управління оборотним капіталом дозволить підприємству краще розподіляти свої ресурси і поліпшити управління грошовими коштами.

5. Збільшення вартості підприємства – фірми з більш ефективним управлінням оборотним капіталом будуть генерувати більше вільних грошових потоків, які приведуть до більш високої оцінки і вартості підприємства.

6. Сприятливі умови фінансування – підприємство з хорошими відносинами зі своїми торговими партнерами яке платить вчасно своїм постачальникам, з часом виграють від сприятливих умов фінансування, таких як знижки платежів від своїх постачальників або банків-партнерів.

7. Безперебійне виробництво – підприємство, яке платить своїм постачальникам вчасно, також отримують користь від регулярного потоку сировини, гарантуючи, що виробництво залишається безперервним і клієнти отримують свої товари вчасно.

8. Здатність до регулювання на попит та пропозицію – ефективне управління оборотним капіталом допоможе фірмі пережити кризу або наростити виробництво в разі несподівано великого замовлення[1].

9. Конкурентна перевага – підприємство з ефективним ланцюгом поставок часто матиме можливість продавати свою продукцію з дисконтом в порівнянні з аналогічними фірмами.

Існують три стратегії або підходи або методи фінансування оборотного капіталу - Зрілість Matching (хеджування), консервативна і агресивна.

Хеджування підхід є ідеальним метод фінансування з помірним ризиком і прибутковістю. Інші дві крайні стратегії. Консервативний підхід є досить

консервативним з дуже низьким ризиком і, отже, низька рентабельність. Агресивний підхід є досить агресивним, що мають високий ризик і високу прибутковість.

Ці стратегії відрізняються з - за їх різної компроміс між ризиком і прибутковістю. Іншим чудовим відмінністю є ступінь або частка застосування довгострокових і короткострокових фонду для фінансування оборотного капіталу [2]. Ці три робочі підходи капіталу найкраще пояснюються за допомогою наступного рис.1. По-перше, ми повинні зрозуміти графік правильно. Червоні горизонтальні лінії позначають лінії з 3 стратегій. Проста лінія Консервативна стратегія, нижче цієї лінії з пробілами, є стратегія хеджування і нижче цієї пунктирною лінією є агресивною стратегією. Ці лінії показують ступінь використання довгострокових джерел. Вище лінії, чим більше інвестицій через довгострокове джерело фінансування.

Для рівнянь, ми будемо використовувати такі скорочення:

FA = Основні засоби

PWC = Постійний робочий капіталу

TWC = Тимчасовий робочий капітал

Хеджування (Зрілість Matching) Стратегія - це напружена стратегія фінансування оборотного капіталу з помірним ризиком і прибутковістю. В рамках цієї стратегії, кожен з активів фінансуватиметься за рахунок боргового інструменту майже такий же зрілості. Це означає, що якщо актив з терміном погашення через 30 днів, виплата боргу, який фінансується він також буде мати належну дату платежу після майже 30 днів.

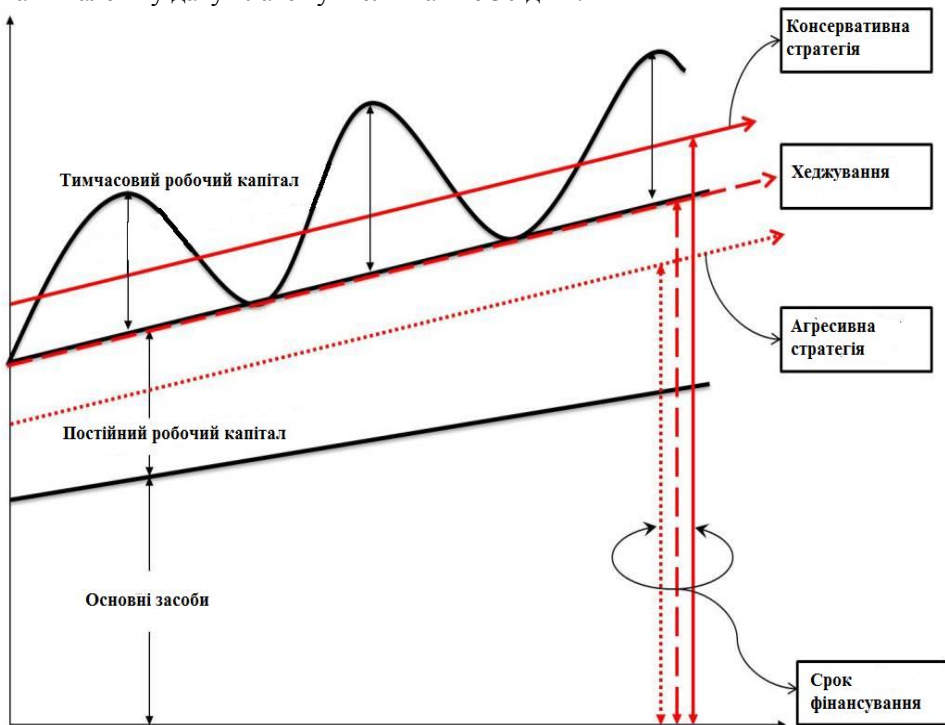

Рисунок 1. Стратегії управління оборотним капіталом

Стратегія хеджування працює за принципом кардинального фінансування, тобто використання довгострокових джерел для фінансування довгострокових активів, а основні засоби та частина постійного оборотного капіталу і тимчасового оборотного капіталу фінансуються за рахунок короткострокових джерел фінансування.

Довгострокові фонди фінансування $FA + PWC$ (1)

Короткострокові фонди фінансування TWC (2)

Консервативна стратегія – впливає з назви, це консервативна стратегія фінансування оборотного капіталу має низькі ризики і низьку рентабельність. В рамках цієї стратегії, крім основних засобів і постійних оборотних коштів, частина тимчасового оборотного капіталу також фінансується за рахунок довгострокових джерел фінансування. Він має найнижчий ризик ліквідності за рахунок більш високих процентних витрат.

Довгострокові фонди фінансування $FA + PWC + \text{Частина } TWC$ (3)

Короткострокові фонди фінансування $\text{Частина } TWC$ (4)

Агресивна стратегія – ця стратегія є найбільш агресивною стратегією з усіх трьох. Ця стратегія має високу рентабельність з високим ступенем ризику. В рамках цієї стратегії, чим дорожче засоби, тим довгострокові кошти використовуються тільки для фінансування основних засобів і частина постійного оборотного капіталу. Повний тимчасовий оборотний капітал і частина постійного оборотного капіталу також фінансуються за рахунок короткострокових коштів. Це економить витрати на відсотки за вартістю високого ризику.

Довгострокові фонди фінансування $FA + \text{Частина } PWC$ (5)

Короткострокові фонди фінансування PWC , що залишилося + TWC (6)

Ці три стратегії нанесені на числової осі з одного боку, як "ризик", а з іншого боку, як "рентабельність". Консервативна стратегія знаходиться на стороні більш низької прибутковості і низького ризику. Навпаки, агресивна стратегія на стороні більш високої прибутковості і високого ризику. Стратегія хеджування перебуває де - то між ними. Виконання стратегії хеджування в істинному розумінні практично не можливо. Ставлення керівництва до ризику і інші чинники визначатимуть своє місце на цій числової прямої.

Тому для достатності оборотного капіталу велике значення має швидкість обороту товарних запасів. Швидкість обороту повинна бути настільки високою, наскільки це можливо з економічної точки зору [3]. Прибуток підприємство може отримати тоді, коли кожна гривня оборотного капіталу, яка вкладена в товарні запаси, обертається. Чим більша швидкість обороту, тим менше шансів в підприємства отримати збитки через псування товарних запасів. Постійний рух матеріальних цінностей – в склади, а потім на виробництво і знову з виробництва в якості готової продукції робить контроль над товарними запасами спільним обов'язком багатьох відділів. Оптимізувати структуру оборотних активів можна шляхом прискорення їх оборотності, що є першочерговою задачею підприємств у сучасних умовах і досягається різними шляхами.

Висновки. З наведеного вище можна зробити наступні висновки, що лише оптимальний вибір стратегії та подальше застосування ефективної системи управління оборотними активами дозволить підприємствам покращити своє фінансове становище та отримати заплановані прибутки. Подальше дослідження питань ефективного управління оборотними активами промислових

підприємств має велике значення для покращення їх основних показників фінансово-господарської діяльності, збільшення доходів держави, прискорення соціально-економічного розвитку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом.- М.: Финансы и статистика, 2006.
2. Ковальчук Н. О. Особливості управління оборотними активами на вітчизняних підприємствах [Електроний ресурс] / Н. О. Ковальчук. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nvbdfa/2011_1/kovalch.pdf
3. Стоянова Е. С. Управление оборотным капиталом / Е. С. Стоянова, Е. В. Быкова, И. А. Бланк. — М. : Перспектива, 1998. — 197 с.
4. The Relative Importance of Working Capital Management and its Components to SMEs Profitability, By Tauringana and Adjarong Afrifa, Journal of Small Business and Enterprise Development, Vol. 20, No. 3, 2013, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=234184.

УДК 336.226.4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Подакоев Є.С. – к.е.н., доцент, ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

В статті розглянуто наслідки податкового реформування для аграрних підприємств в Україні. Розроблено шляхи удосконалення оподаткування сільськогосподарських підприємств в контексті податкового навантаження на них.

Ключові слова: оподаткування сільськогосподарських підприємств, податок на додану вартість, фіксований сільськогосподарський податок, спрощена система оподаткування, податкове навантаження.

Подакоев Е.С. *Актуальные проблемы налогообложения сельскохозяйственных товаропроизводителей*

В статье рассмотрены последствия налогового реформирования для аграрных предприятий в Украине. Разработаны пути совершенствования налогообложения сельскохозяйственных предприятий в контексте налоговой нагрузки на них.

Ключевые слова: налогообложение сельскохозяйственных предприятий, налог на добавленную стоимость, фиксированный сельскохозяйственный налог, упрощенная система налогообложения, налоговая нагрузка.

Podakov Ye.S. *Current problems of taxation of agricultural producers*

The paper considers the effects of tax reform for agricultural enterprises in Ukraine. It elaborates ways of improving the taxation of agricultural enterprises in the context of tax burden on them.

Keywords: farm tax, value added tax, fixed agricultural tax, simplified tax system, tax burden.

Постановка проблеми. В 2015 році наша країна обрала рішучий євроінтеграційний курс економіки згідно якого Кабінет Міністрів за вимогами часу